

Eyvah Kitap! • Mine Soysal

Genç Kitaplar • Deneme • 128 sayfa • Önerilen sınıflar: 6, 7, 8, Lise
OKUMA KÜLTÜRÜ • KİŞİSEL GELİŞİM • İLETİŞİM • HAKLAR • DUYGULAR
kitaplar • okuma alışkanlığı • sorumluluk • ödev • özeleştirme • sosyal gelişim • ceza •
okul yaşamı • kendini tanımak • iletişim • aile • okuma kültürü • okuma listeleri • haklar • özgürlük

Mine Soysal'ın, okuma halleri ve eğilimleri üzerine sohbet ettiği on binlerce öğrenciden esinlenerek yazdığı kitap, yüz binlerce genç ve yetişkin okurla buluştu. Çocukların gözünden “kitap” ve “okuma” kavramlarına alışılmışın dışında bir bakış açısıyla yaklaşan deneme, ülkemizdeki okuma kültürünü ve gelişmeleri tartışmaya açıyor. Gençlerin “kitap okuma” deneyimlerini içeren şaşırtıcı, düşündürücü, hatta komik 32 kısa öykü, eğitimcilere, ebeveynlere, çocuklara ve gençlere zengin paylaşma olanakları sunuyor. Kitaptaki 33. öyküde kendi deneyimini ve görüşlerini de içtenlikle aktaran yazar, çarenin bireysel haklara saygı göstermek, nitelikli seçenekler sunmak ve sınırsızca iletişim kurmak olduğuna işaret ediyor.

Bu kitaptaki öyküleri anlatanlar: Klasiklerden nefret ettiğini sananlar. Sürekli, “Odana git, kitabını oku!” denenler. Bilgisayarla kitaplar arasında seçime zorlananlar. Kitap okuduğu duyulursa karizmasının çizileceğinden korkanlar. Yalnızca kitap okurken kendini iyi hissedenenler. Ailesi hiç kitap okumazken, tatilde bile kitap okuması beklenenler. Sadece Harry Potter kitapları okumak isteyenler. Öğretmenin ödev verdiği kitabı iğrenç bulanlar ve diğerleri...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Bir yazar olsanız ve kitaplarınız internetten özetleri indirilerek okunsa nasıl hissedersiniz? “Kitaptan Kaç Alınır?” başlıklı denemede Kerem’le Ayla Öğretmen arasındaki konuşmada size yanlışı gelenler neler?
- 2- Yetişkinler neden çocuklara çoğunlukla, “Odana git, kitap oku!” derler? Yetişkinlere göre kitap okumak bu kadar önemliyse kendileri bu etkinliği ne sıklıkta gerçekleştiriyor?
- 3- Bireylerin elinden kitabın düşmediği ailede bir çocuğun kitap sevmemesi, okumaması iç iletişimi nasıl etkiler? Aile bireyleri çocuğa kitap okumayı sevdirmek için ne yapmalı?
- 4- “Şimdi Keyfim Tıkırında” öyküsündeki “kitap yarım bırakılmaz” sözü doğru mu, kitap yarım bırakılmaz mı? Sizin yarım bıraktığınız kitap oldu mu? Neden?
- 5- İnternetteki kitap özetleri kullanılmalı mı? Aşırı hızlı yaşadığımız bu zamanlarda kitabın bütünü olmasa da internetten özetini okumak, hiç okumamaktan iyi mi?
- 6- Klasik diye nitelenen kitapların özellikleri neler? Öğretmenler neden bu kitapları önemsiyor, öğrenciler neden sevmiyor? Sizin Klasikler’e bakışınız ne?
- 7- Yetişkinler neden eğitici kitapları önerir de eğlendiricileri küçümser? Matematik, tarih, coğrafya, biyoloji kitapları en eğitici olanlarsa kaç çocuk ya da genç bu kitapları seviyor?
- 8- Denemelerden birinde yer alan Harry Potter dizisi ve diğer fantastik kitaplar hakkında ne düşünüyorsunuz? Harry Potter dizisi edebi değil mi? Neden? Yetişkinlerin “iyi kitap-kötü kitap” algısının ölçütleri neler?
- 9- Öğretmenlerin tatil için ödev vermesi, hele de kitap okumanın ödev statüsünde görülmesine ne diyorsunuz? Sizce okullarda öğrenciler kitaplara doğru biçimde yönlendiriliyorlar mı? Neden?
- 10- “Büyüklere anlamak” başlıklı öyküde örneklediği gibi yetişkinlerin söyledikleriyle yaptıklarının birbirini tutmaması nasıl açıklanır? Yetişkinler için kuralların esnetilmesi hak mıdır? Değişik alanlardan örneklerle konuyu irdeleyin.
- 11- Neden kitap okuyoruz? Kitap okumak bir zorunluluk mu? Kitabın ceza olarak kullanılmasının kültürel temeli nedir?

- 12- Kişinin yarım bıraktığı bir kitabı ilerleyen yaşlarda severek okuması ya da sevdiği bir başucu kitabını sonraki yıllarda tatsız bulması neyle ilgilidir? Siz bu deneyimi hangi kitap(lar) için yaşadınız?
- 13- Kitaptaki hangi öğrencinin hikâyesi sizinkiyle örtüşüyor?
- 14- Bu kitap hangi yönleriyle öğrencilere, hangi yönleriyle yetişkinlere hitap ediyor? Kitaptan örnekler vererek açıklayın.
- 15- Yazarın en sonda kendi deneyimini ve görüşlerini yazmış olması, yazar ve kitapla ilgili neler düşündürüyor?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Anket:** Öğrenciler ikili gruplara ayrılın. Gruplar okul içinden ve dışından en az 7-8 kişiyle okuma konusunda anket yapsın: 1- Kitaplar yararlı-yararsız oluşlarına göre mi okunmalı? 2- Kitap neye göre yararlı ya da yararsız olarak nitelendirilir? 3- Yararlı-yararsız oluşuna kim(ler) karar verir? 4- Yararlı-yararsız kitaplara birer örnek verir misiniz? Bütün yanıtları sınıfça ayrıştırıp yorumlayın. Anketten edinilen sonucu rapor halinde düzenleyerek sosyal medyada yaygınlaştırın.
- **Proje:** Öğrenciler, okumayı sevmediğini sanan bir çocuğa okuma zevki kazandırmak için bir proje yapmak üzere, 3 kişilik gruplara ayrılın. Her grup, okumayı zaman kaybı olarak gören hayali bir karakterin “okumama” sorununu çözmek, ona okuma sevgisi aşılamak üzere bir yöntem düşünsün. Buldukları yöntemi, uygulama biçimini ve olası sonuçlarını açıklayarak sınıfın önünde savunsun. Bakalım ne tür yaratıcı öneriler hazırlanacak?
- **Atölye:** Sınıfça “zorunlulukları” irdeleyin. Zorunluluklar neleri kapsıyor, bu kavramdan ne anlıyoruz? Zorunluluk algısı kişiden kişiye değişebilir mi? Neden bir şey kişinin seçimi olduğunda kabul görüyor da zorunlu olduğunda itici geliyor? Zorunluluklar kişisel hak ve özgürlüklerle ne kadar uyumlu? Bireysel ve toplumsal yaşamda zorunlulukların yeri ne? Zorunlulukların olmadığı bütünüyle özgür bir yaşam ve dünya mümkün mü? Bu kavramla ilgili bütün görüşleri örnekler üzerinden tartışın. Ortaya çıkan görüşleri özetleyen bir rapor hazırlayın.
- **Albüm:** Herkes yakınlarının ya da çevresindekilerin kitap ve okuma konusunda sıkça söyledikleri sözleri toplansın. Örnek: “Cezalısın; bu hafta bilgisayar yok, sadece kitap okuyacaksın.”, “Şimdi okuyamıyorum, ama ben senin yaşındayken kitap kurduyudum.”, “Çabuk git odana, eline bi kitap falan al, sinir etme beni!”, “O sana göre bir kitap değil.”, “Bir kitap oku da eşek olma!”, “İyi ki kitaplar var.” vb... Bu sözler karikatür ya da resimlerle yorumlanarak yaratıcı bir düzende oluşturulan dijital albümde ve dikkat çekici bir başlıkla bir araya getirilsin. Diğer sınıfların da görebileceği bir ortamda paylaşılsın.
- **Örnekleme:** Kitaptaki denemeleri tarayarak iletişimde ve aile içi ilişkilerde sorun yaratacak ifade biçimlerini, yorum ve yaklaşımları saptayın. Neden bunlardan kaçınılması gerektiğini akıl, mantık ve psikolojik nedenleriyle açıklayın. Doğru ifadeler ve yaklaşım biçimleri ne olmalı, tartışın.
- **Yazma:** Öğrenciler 4-5 kişilik gruplara ayrılın. Her grup denemelerden istedikleri birini seçerek tiyatro oyunu halinde yazsın. Kişileştirmelerin yanı sıra mekân-dekor bilgileri vb. ayrıntılar işlensin. Oyunlar sınıfta ekiplerce canlandırılarak okunsun. Her birinin sonunda izleyenler oyunda vurgulanan duygu ve düşünceleri irdelesin. Kitaptaki kişilerin yaşadıkları sınıftakilerin deneyimleriyle ne kadar örtüşecek, ortaya çıksın.
- **Canlandırma:** Gönüllüler arasında rol dağılımı yapın. Bir “uzman”, anne baba ve okumayan, ekran bağımlısı çocukları... Aile, çocukları için bu uzmana başvursun. Aile ve sorunlu çocuk profillerini de uzmanın yetkinliğini de isteğinize göre oluşturun. Uzmanla ailenin görüşme seansını sınıf önünde gerçekleştirin. Doğru ve yanlış tutumların yol açtığı psikolojileri irdeleyin. Bakalım, en fazla 15 dakikalık bir seansta neler konuşulacak, görüşme ne yöne akacak, hangi duygular öne çıkacak? Oyuncuları ve sorunlu durumu değiştirerek psikodramayı istenildiği kadar tekrarlayabilirsiniz.

- **Araştırma:** Bu denemedeki gibi okul yaşamı, kitaplar ve okuma alışkanlıklarıyla ilgili konuların ağırlıklı olarak yer aldığı Türk ve dünya edebiyatından roman, öykü, anı, deneme gibi eserleri araştırın. Bulduklarınızı yazarı, konusu, dönemi gibi özelliklerini içeren kısa tanıtımlarıyla birlikte sınıfça paylaşın.